

ด่วนมาก

บันทึกข้อความ

กรมการศึกษานานาชาติ

2000

3 ต.ค. 2540

11.50.1

ส่วนราชการ..... กนบ.....

ที่ วว.0703/856 วันที่ 3 ตุลาคม 2540

เรื่อง..... แผนงานวิจัยของชาติ.....

๑) เสนอ ลวช. ผ่าน รอง ลวช. ฝ่ายสังคมศาสตร์ และที่ปรึกษาด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์

2(57)
3 ม.ค. 40

ตามที่ กนบ. ได้จัดทำนโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2540 - 2544) เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางวางแผนและปฏิบัติการวิจัย ซึ่งคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2539 ได้มีมติเห็นชอบ พร้อมทั้งให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและปฏิบัติการวิจัยต่อไปแล้ว นั้น

ในการนี้ กนบ. ได้จัดทำแผนงานวิจัยของชาติตามนโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2540-2544) ขึ้น เพื่อให้เกิดงานวิจัยที่เป็นประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยสาระสำคัญของแผนงานวิจัยดังกล่าวประกอบด้วย แผนงานวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ และแผนงานด้านบริหารการวิจัย ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอมาเพื่อโปรดพิจารณาและเห็นควรนำเสนอคณะกรรมการบริหารฯ พิจารณาในการประชุมวันที่ 8 ตุลาคม 2540 เพื่อจะได้จัดเตรียมนำเสนอที่ประชุมสภาวิจัยแห่งชาติ เพื่อทราบ ตามบัญชาของท่าน ลวช. ในการประชุมคณะเจ้าหน้าที่จัดการประชุมสภาวิจัยแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2540 เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2540 ซึ่งคาดว่าจะมีประชุมประมาณปลายเดือนตุลาคม

๑) อธิการบดี กศน. กนบ.
3 ต.ค. 40

นางพองศรี บุญยศิริกุล
ผอ.กนบ.

๒) อธิการบดี กศน. กนบ.
3 ต.ค. 40

๓) อธิการบดี กศน. กนบ.
13 ต.ค. 40
3 ต.ค. 40

บทเฉพาะกาล

สถานการณ์การเมือง เศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2540 นับเป็นปีที่ประเทศไทยประสบกับวิกฤติการณ์ที่เลวร้ายทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างหนัก เป็นเหตุให้มีความจำเป็นที่รัฐจะต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาเพื่อให้อดตรงกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สถานการณ์เหล่านั้นได้แก่

วิกฤติการณ์ทางการเมือง ในอดีตที่ผ่านมาแม้ว่าประเทศไทยจะได้ชื่อ

ว่าเป็นประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามแบบอย่างของนานาอารยประเทศโดยสมบูรณ์แล้วก็ตาม แต่ก็ปรากฏว่ายังมีสาเหตุปัจจัยอีกมากมายหลายอย่างที่

เป็นอุปสรรคขวางกั้นมิให้การปกครองบ้านเมืองดำเนินไปด้วยความราบรื่น ทั้งยังมี

เหตุการณ์ทางการเมืองหลายอย่างเกิดขึ้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนคนไทยรู้สึกเสื่อมศรัทธาต่อการปกครองบ้านเมืองเช่นว่านี้ เป็นเหตุให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพจนไม่สามารถแก้ไขปัญหามันเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาสำคัญ ๆ ที่กระทบต่อปากท้องและความเป็นอยู่ของประชาชนหลายเรื่องถูกปล่อยปละละเลยจนแทบจะไม่

เห็นหนทางว่าจะสามารถบำบัดปิดเป่าให้ลุล่วงไปได้อย่างไร นับได้ว่าเป็นสภาวะวิกฤติของสังคมไทยที่น่าห่วงใยเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นสภาวะวิกฤติที่ค่อนข้างเบ็ดเสร็จทุกด้าน ทุกมิติและทุกระดับของชีวิต ทั้งของชีวิตบุคคล ชีวิตชุมชนและชีวิตประเทศ เกี่ยวข้องโยงใยและสับสนปนเปกันจนแทบจับต้นชนปลายไม่ถูก

จากมุมมองทางการเมือง ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงและปัญหาทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองที่ติดตามมา เป็นต้นเหตุและผลพวงของสภาวะวิกฤติดังกล่าว ดังนั้นการจะแก้ปัญหของสังคมไทยให้ได้ผลจริงจึงและสถาพรนั้น จึงจำต้องกระทำการหลายด้านไปพร้อม ๆ กัน โดยเริ่มต้นที่การปฏิรูปการเมืองก่อน โดยที่รัฐบาลในปัจจุบันเป็นรัฐบาลผสมหลายพรรค และมีเสถียรภาพต่ำ อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงหรือท่าทีของพรรคร่วมรัฐบาลในเรื่องของผลประโยชน์ อีกทั้งการที่การเมืองไม่มีความมั่นคงเพราะคุณภาพของนักการเมือง พรรคการเมือง โดยเฉพาะส่วนแกนที่คุมอำนาจอยู่ในทุกพรรคต่างเป็นแกนที่คุณภาพต่ำ และเต็มไปด้วยผลประโยชน์อันคับแคบเฉพาะตัวเฉพาะกลุ่ม ดังนั้นไม่ว่าทุกพรรคจะมีบุคลากรที่มีคุณภาพ หรือมี "ความหวังดี" "ความตั้งใจจริง" อย่างไรก็ตาม แต่อิทธิพลของบุคลากรเหล่านี้ยังไม่มีมากพอที่จะพลิกผันสถานการณ์ที่ดำรงอยู่ในหมู่แกนหลักของพรรคได้

อนึ่ง ความพยายามที่จะให้มีการปฏิรูปการเมือง เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดจนปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก็ประสบผลสำเร็จ โดยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 แต่การที่หลักการต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น ร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็นร่างกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง สส. และวุฒิสภา ร่างกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติ ร่างกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำเป็นต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน เพื่อให้มีผลบังคับใช้ตามกำหนดเวลา การดำเนินงานจัดทำร่างกฎหมายเหล่านั้น มีความจำเป็นต้องอาศัยสารสนเทศที่กลั่นกรองจากแนวคิดและประสบการณ์ของต่างประเทศที่มีรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นบทเรียนที่สำคัญ จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องส่งเสริมให้มีการค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ผู้มีหน้าที่ร่างกฎหมายได้มีสารสนเทศประกอบการดำเนินงาน อันจะทำให้เจตนารมณ์ของการปฏิรูปทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและสอดคล้องกับธรรมเนียม

ประเพณีและวัฒนธรรมทางการเมืองภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่
เหมาะสมต่อไป

ในส่วนของการเมืองกับเศรษฐกิจนั้น การเมืองไทยในระดับรัฐบาลยังขาด
ความมั่นคงต่อเนื่อง ซึ่งหมายความว่า จะเป็นการยากลำบากที่จะมีภาวะผู้นำที่สามารถมี
วิสัยทัศน์และดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุก เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้แก่ระบบเศรษฐกิจ
ระหว่างประเทศได้ เพราะจะไม่มีเวลาพอและไม่มีอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการเมืองไทย
เกี่ยวพันกับเศรษฐกิจทั้ง 4 ระบบ โดยที่รัฐบาลไทยและระบบการเมืองไม่มีอำนาจใน
การส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโลกด้านการเงิน สินเชื่อและการลงทุน และต่อ
ระบบเศรษฐกิจข้ามชาติ ในส่วนที่เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจของภูมิภาคและระบบเศรษฐกิจ
ของชาตินั้น ระบบการเมืองการบริหารของไทย สามารถจัดการควบคุมหรือกำหนด
ทิศทางได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากภาครัฐมิใช่ตัวกระทำที่ใหญ่ และมี
ขอบเขตกิจกรรมที่มีน้ำหนักมากเหมือนที่เคยเป็นมาในอดีต ภาคธุรกิจเอกชนโดยเฉพาะ
ตลาดทุนขยายตัวเกินกว่ารายจ่ายของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนเริ่มมีความเกี่ยวพันกับ
เศรษฐกิจภูมิภาคและเศรษฐกิจโลกมากขึ้น ในขณะที่แรงงานส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในภาค
เกษตรและเน้นฐานคะแนนเสียงที่สำคัญ แต่เสียงของประชาชนซึ่งเป็นคนจน มีบทบาท

จำกัดอยู่เฉพาะระยะเวลาการเลือกตั้ง ในขณะที่กลุ่มทุนระดับชาติและข้ามชาติมีอิทธิพลครอบงำพรรคการเมือง รวมทั้งสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อเสถียรภาพของรัฐบาลด้วยความเกี่ยวโยงกันเช่นนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศจึงเป็นผลรวมของการผ่อนปรนตกลงต่อรองระหว่างตัวแทนของพลังส่วนต่าง ๆ เนื่องจากระบบเศรษฐกิจมีความซับซ้อนมากขึ้นและพันธมิตรทางธุรกิจ-การเมือง กำลังก่อช่วงชิงอำนาจทางการเมืองผ่านระบบการเมืองที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะอันซับซ้อนหลากหลายของธุรกิจและเศรษฐกิจระดับต่าง ๆ สถานภาพโดยรวมของประเทศไทยก็วนว่ายอยู่กับความขัดแย้ง ความล่าช้า การไม่สามารถมียุทธศาสตร์และทิศทางในการพัฒนาส่วนต่าง ๆ ของสังคมให้หนักแน่นชัดเจน สภาพการณ์การไม่สามารถมียุทธศาสตร์และทิศทางในการพัฒนาส่วนต่าง ๆ ของสังคมให้หนักแน่น ชัดเจน สภาพการณ์ดังกล่าวจะมีผลทำให้ประเทศไทยสูญเสียโอกาสในการปรับเปลี่ยนตำแหน่งที่ในกระแสเศรษฐกิจ-การเมืองโลก

การแก้ปัญหาเศรษฐกิจ-การเมือง เพื่อลดข้อด้อยทางเศรษฐกิจ สังคม และเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันนี้ ย่อมมีผลดีต่อภาคส่วนทุกส่วน ทั้งภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนผู้เสียเปรียบ

แผนงานวิจัยหลัก 1 การวิจัยเพื่อกำหนดแนวทางและวิธีบริหารองค์การอิสระ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

- แผนงานวิจัยย่อยที่**
- 1.1 การก่อตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติ
 - 1.2 การจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

แผนงานวิจัยหลัก 2 การวิจัยเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและความรับผิดชอบของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง

แผนงานวิจัยหลัก 3 การวิจัยเพื่อพัฒนาการค้าต่างประเทศ

- แผนงานวิจัยย่อยที่**
- 3.1 วิจัยเพื่อพัฒนาการค้าต่างประเทศในภูมิภาคยุโรปตะวันออก
 - 3.2 วิจัยเพื่อพัฒนาการค้าต่างประเทศในภูมิภาคอาฟริกา
 - 3.3 วิจัยเพื่อพัฒนาการค้าต่างประเทศในภูมิภาคอเมริกาใต้
 - 3.4 วิจัยเพื่อปรับนโยบายเศรษฐกิจไทยด้านการส่งออก โดยคำนึงถึงฐานในการครองตลาดและการเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง

แผนงานวิจัยหลัก 4 การวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจชุมชน